

PRIMER IZRADE IZVEŠTAJA O SAMOVREDNOVANJU JEDNE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE U PROCESU AKREDITACIJE

dr Petar Nikšić¹⁾, mr Radisav Đukić²⁾

Rezime: Rad tretira problematiku izrade izveštaja o samovrednovanju i njemu pratećih dokumenata (procedura, pravilnika, anketa, analiza,...) kao dokumenata kojima se obezbeđuje saglasnost zahtevima datih u Pravilniku o standardima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova (Sl.glasnik RS br.106/06).

Materija izložena u radu predstavlja jedan način ukazivanja na ulogu i značaj koji ima ocenjivanje kvaliteta i samovrednovanje i njoj prateća dokumenta u načinu definisanja ovlašćenja i odgovornosti zaposlenih u procesima obezbeđenja kvaliteta u visokoškolskoj ustanovi – počev od donošenja strategije obezbeđenja kvaliteta, preko postupaka za obezbeđenje kvaliteta: studijskog programa, nastavnog procesa, nastavnika i saradnika, studenata, nenastavne podrške, obezbeđenja učešća studenata u proveru kvaliteta i sistematskom praćenju i proverama kvaliteta.

Gljučne reči: ocenjivanje kvaliteta visokoškolske ustanove, samovrednovanje, strategija obezbeđenja kvaliteta, kvalitet: studijskog programa, nastavnog procesa, nastavnika i saradnika, studenata, prostora i opreme, sistematsko praćenje i provera kvaliteta.

1. UVOD

Izveštaj o samovrednovanju ima dvostruku namenu, sa jedne strane služi visokoškolskoj ustanovi da kroz kritičku analizu sagleda svoje nedostatke i prednosti a sa druge strane da na taj način pripremi objedinjene informacije koje se mogu koristiti u procesu akreditacije. Izveštaj treba da ima formu kojom se odgovara na svaki predviđen standarda i da sadrži dokumentovane podatke. Važan sastavni deo izveštaja su sopstvene ocene stanja u ustanovi po svim aspektima njenog rada.

Izveštaj se sastoji iz tri dela, u prvom delu se predstavlja ustanova kroz niz osnovnih podataka o ustanovi. U drugom delu se diskutuju i vrednuju procesi i standardi kojima se osigurava kvalitet u ustanovi uz istovremenu ocenu kako uočeni nedostaci mogu u buduće da se koriguju. Po Pravilniku o standardima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova (Sl.glasnik RS br.106/06) potrebno je prikazati ispunjenje za 14 standarda i to:

- Standard 1: Strategija obezbeđenja kvaliteta
- Standard 2: Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta
- Standard 3: Sistem obezbeđenja kvaliteta
- Standard 4: Kvalitet studijskog programa
- Standard 5: Kvalitet nastavnog procesa
- Standard 6: Kvalitet naučnoistraživačkog, umetničkog i stručnog rada

- Standard 7: Kvalitet nastavnika i saradnika
- Standard 8: Kvalitet studenata
- Standard 9: Kvalitet udžbenika, literature, bibliotečkih i informatičkih resursa
- Standard 10: Kvalitet upravljanja visokoškolskom ustanovom i kvalitet nenastavne podrške
- Standard 11: Kvalitet prostora i opreme
- Standard 12: Finansiranje
- Standard 13: Uloga studenata u samovrednovanju i proveru kvaliteta
- Standard 14: Sistematsko praćenje i provera kvaliteta

Treći deo izveštaja sadrži priloge na osnovu kojih je sačinjen izveštaj o samovrednovanju.

U ovom radu ćemo prikazati samo neke karakteristične segmente izveštaja, kao i neka iskustva i moguća rešenja do kojih smo došli pri izradi izveštaja o samovrednovanju Više tehničke škole iz Čačka.

2. KVALITET STUDIJSKOG PROGRAMA

Viša tehnička škola (u daljem tekstu škola) obezbeđuje kvalitet studijskog programa kroz praćenje njihovih ciljeva, strukture, opterećenja studenata, kao i kroz osavremenjavanje sadržaja i stalno prikupljanje informacija o kvalitetu programa od studenata i organizacija iz svog okruženja. Škola je usvojila Proceduru kontrola

1) Dr Petar Nikšić, profesor, Viša Tehnička škola, ul. Svetog Save 65, 32000 Čačak, tel. 032/302792, centrala 032/302782, fax 032/222321

Privatna adresa: ul. Takovska 2, Čačak, tel. 032/344263 i 064/2019684, e-mail: niksapl@ptt.yu

2) Mr Radisav Đukić, viši predavač, Viša Tehnička škola, ul. Svetog Save 65, 32000 Čačak

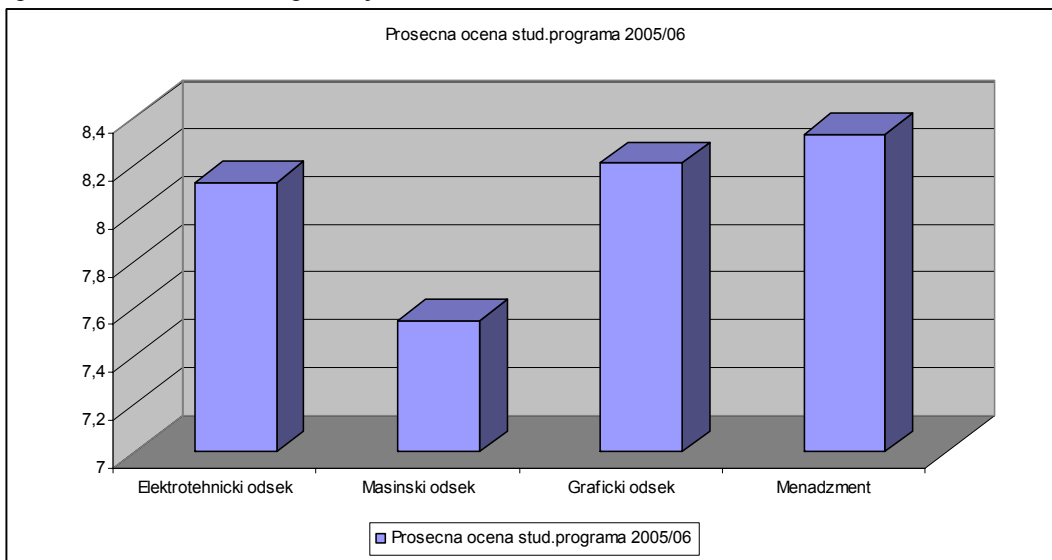
kvaliteta studijskih programa kojom se definišu redosled i način izvođenja, prateća dokumentacija i odgovornosti učesnika u procesu redovnog i sistematskog kontrolisanja kvaliteta studijskih programa. Kvalitet studijskih programa se prati i preko Pravilnika o osnovnim studijama, Pravilnika o specijalističkim studijama i Pravilnika o obezbeđenju kvaliteta i samovrednovanju.

Kontrola kvaliteta studijskih programa vrši se kroz analizu uspešnosti studiranja, koja se zasniva na podacima o načinu ispitivanja studenata,

učestanosti polaganja ispita i postignutom uspehu (ocenama).

U cilju preispitivanja kvaliteta studijskih programa, u periodu novembar-decembar 2006.god. izvršeno je anketiranje studenata, a pojedini rezultati ankete su prikazani u daljem tekstu ovog rada.

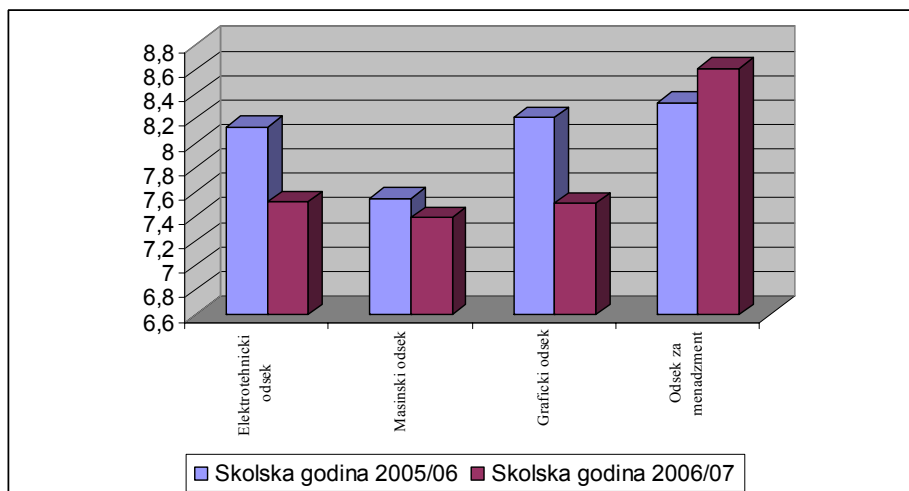
Pregled prosečnih ocena studijskih programa koji su realizovani u školskoj 2005/06.god., po anketi studenata-slučajni uzorak, prikazan je na Sl.1:

Sl.1- Pregled prosečnih ocena studijskih programa koji su realizovani u školskoj 2005/06.god.

Uporedni pregled prosečnih ocena studijskih programa koji su realizovani u školskoj 2005/06.god. i u školskoj 2006/07.god., po anketi studenata-slučajni uzorak, prikazan je na Sl.2. Prosečna ocena studijskih programa kreće se od 7.39 do 8.61 što je veoma zadovoljavajuće. Nezadovoljavajuća je prosečna ocena studijskih programa na mašinskom odseku tako da su nakon

analize istih već izvršene određene promene u pojedinim predmetima sa ciljem primene praktičnih znanja i povećanje fonda časova vežbi. Takođe, nezadovoljavajući je trend opadanja prosečnih ocena na grafičkom odseku, što će biti predmet narednih analiza na veću odseka i na nastavnom veću.

Sl.2- Uporedni pregled prosečnih ocena studijskih programa koji su realizovani u školskoj 2005/06.god. i u školskoj 2006/07.

Prosečno vreme studiranja kreće se od 3 do 6,17 godina, a težnja je da se isto svede na period od 4 godine.

Prosečna ocena diplomiranih studenata kreće se od 6,88 do 7,99, a težnja je da se ista poveća na 7,5 do 9.

3. KVALITET NASTAVNOG PROCESA

Škola obezbeđuje kvalitet nastavnog procesa kroz interaktivnost nastave, donošenje i poštovanje planova rada po predmetima i profesionalni rad nastavnika i saradnika, preko:

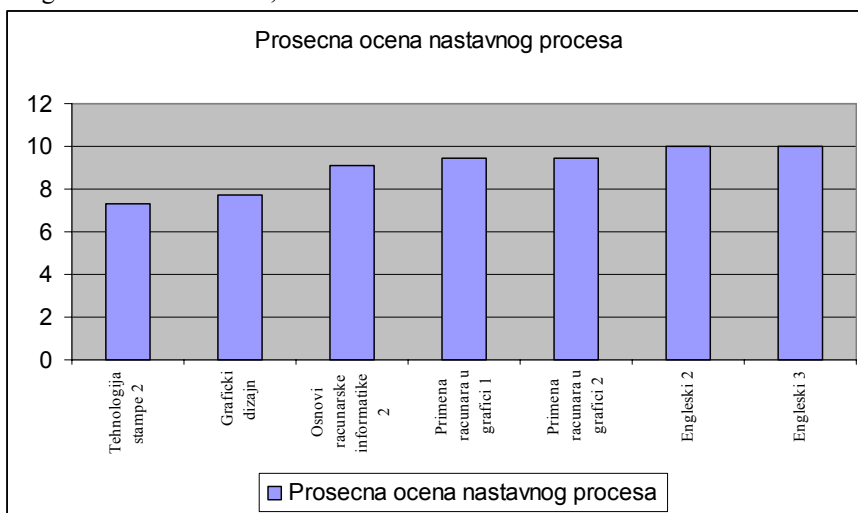
- -planova nastave po predmetima,
- -godišnjeg akademskog plana događanja,
- -rasporeda časova za tekuću školsku godinu, programa koji se realizuje u školi,
- -rasporeda ispita po ispitnim rokovima,
- -etičkog kodeksa nastavnika,

- -realizacije plana izdavanja udžbenika i
- -ugovora o saradnji sa privrednim subjektima u okruženju.

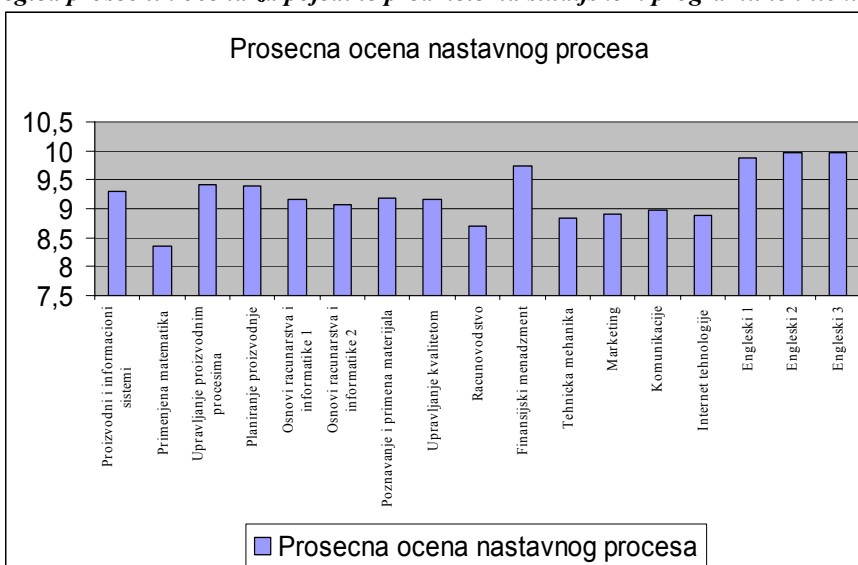
Direktor škole i zamenik direktora sistematski prate sprovođenje rasporeda nastave po predmetima, a šefovi odseka realizaciju planova rada na pojedinačnim predmetima. Ukoliko se ukaže potreba vrđi se upozoravanje nastavnika koji se ne pridržavaju rasporeda nastave ili ne postižu odgovarajući kvalitet predavanja/vežbi.

Pregledi prosečnih ocena za pojedine predmete na studijskim programima u školskoj 2004/05. i školskoj 2005/06. prikazan je na slikama Sl.3-Sl.6.

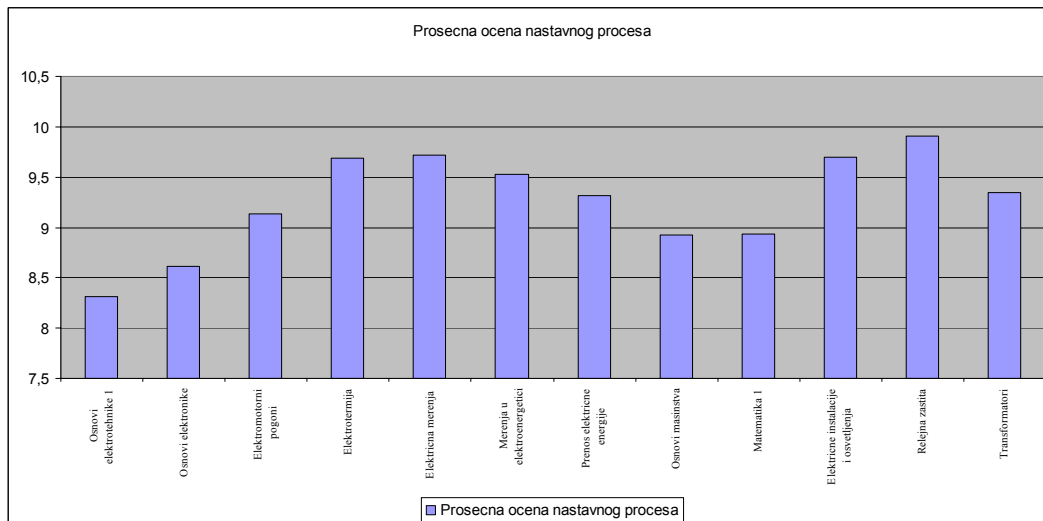
Prosečna ocena kvaliteta nastavnog procesa u školskoj 2004/05. i školskoj 2005/06., kreće se od 7,28 do 9,98 što je izuzetno zadovoljavajuće. Sa ciljem poboljšavanja izvršice se analiza onih nastavnih procesa čija je ocena manja od 8,00.

Sl.3- Pregled prosečnih ocena za pojedine predmete na studijskom programu tehnička grafika

Sl.4- Pregled prosečnih ocena za pojedine predmete na studijskom programu industrijska informatika

Sl.5- Pregled prosečnih ocena za pojedine predmete na studijskom programu elektroenergetika

4. KVALITET NASTAVNIKA I SARADNIKA

Škola obezbeđuje kvalitet nastavnika i saradnika tako što:

- vrši njihovo planiranje i izbor na osnovu javnog postupka (javno oglašavanje konkursa i izbor po Zkonu o visokom obrazovanju, Statutu, Pravilniku o sistematizaciji radnih mesta, Pravilniku o izboru nastavnog osoblja);
- stvara uslove za njihovu permanentnu edukaciju i usavršavanje (Pravilnik o stručnom i naučnom usavršavanju radnika, Plan usavršavanja kadrova, Plan učešća kadrova na naučnim i stručnim skupovima i
- vrši proveru kvaliteta njihovog rada u nastavi (Etički kodeks VTŠ).

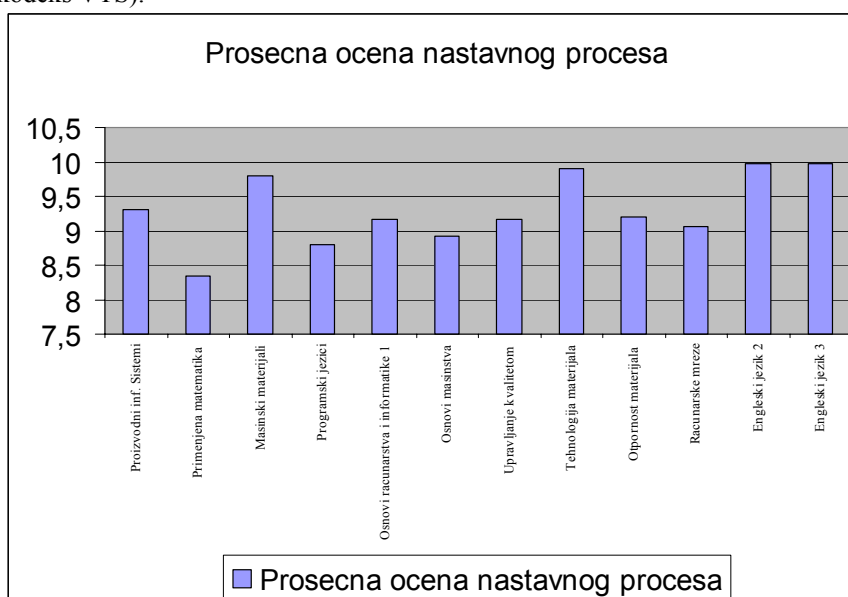
Nastavnici i saradnici zaposleni u školi su u školskoj 2005/06 godini objavili sledeći broj naučnih i stručnih radova i to:

- u inostranstvu je objavljeno dvanaest radova (internacionalni skupovi i časopisi),
- u Srbiji je objavljen četrdeset jedan rad (domaći skupovi i časopisi).

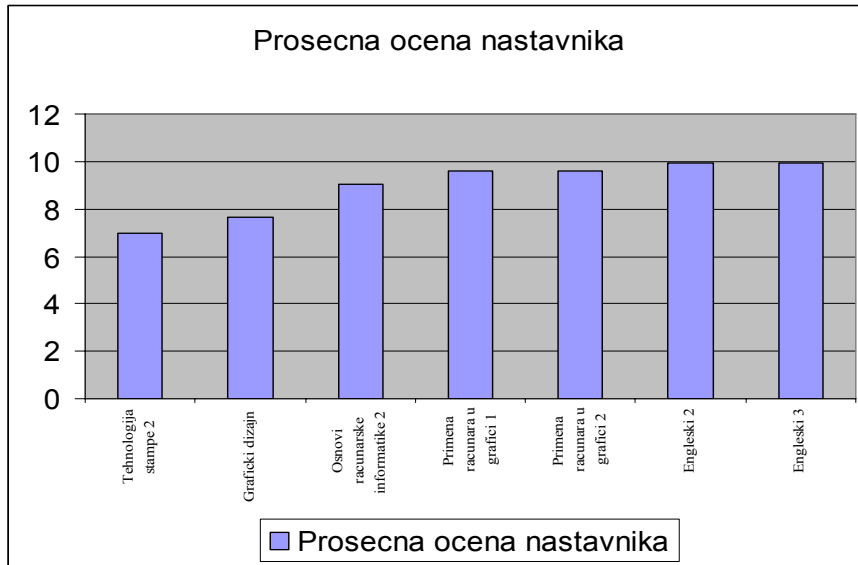
Nastavnici i saradnici zaposleni u školi su u školskoj 2005/06.god.učestvovali na sledećim naučnim i stručnim skupovima i to:

- na internacionalnim skupovima su učestvovala dva nastavnika,
- na domaćim skupovima je učestvovalo pet nastavnika.

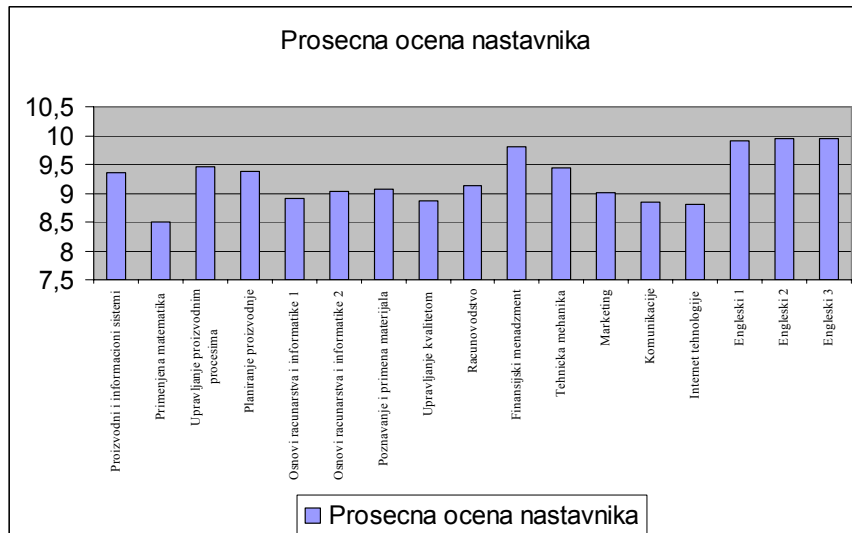
Pregled prosečnih ocena za nastavni kadar po studijskim programima, kao rezultat ankete studenata-slučajni uzorak prikazan je na Sl.7-Sl.10.

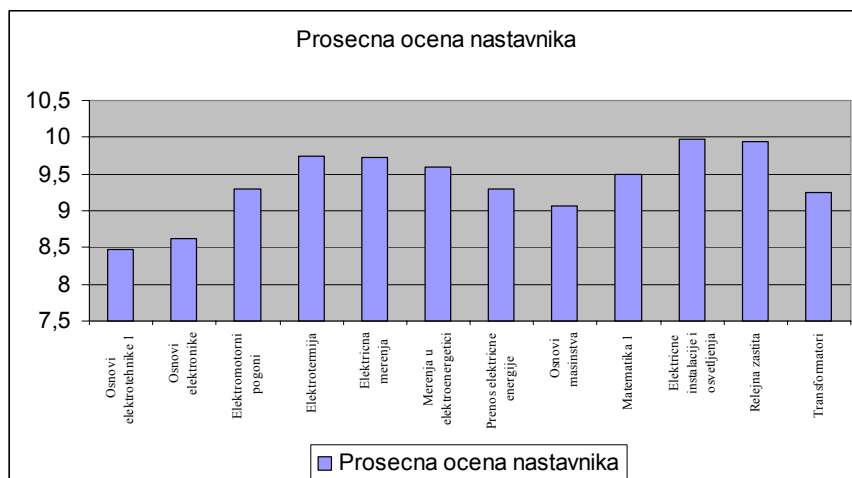
Sl.6- Pregled prosečnih ocena za pojedine predmete na studijskom programu mašinske struke

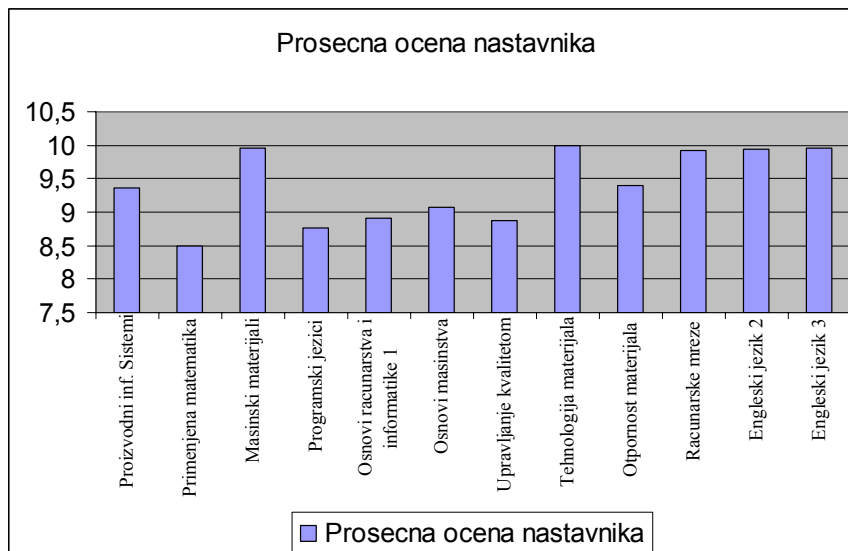
Sl.7- Pregled prosečnih ocena za nastavni kadar na studijskom programu tehnička grafika

Sl.8- Pregled prosečnih ocena za nastavni kadar na studijskom programu industrijski menadžment

Sl.9- Pregled prosečnih ocena za nastavni kadar na studijskom programu elektroenergetika

Sl.10- Pregled prosečnih ocena za nastavni kadar na studijskom programu mašinske struke

Prosečna ocena za nastavni kadar na nivou škole kreće se od 6,99 do 10,00 što je veoma zadovoljavajuće. U daljoj analizi u toku letnjeg semestra školske 2006/07. god. Izvršiće se posebno analiza rada svih nastavnika čija je ocena manja od 8,00.

Ocena je da je škola ispunila zahteve standarda i obezbedila potreban nivo kvaliteta nastavnika i saradnika. U budućem radu škole treba posebnu pažnju posvetiti ovom standardu obzirom da visok kvalitet, znanje i sposobnost nastavnika i saradnika obezbeđuju budući uspešan rad.

5. KVALITET PROSTORA I OPREME

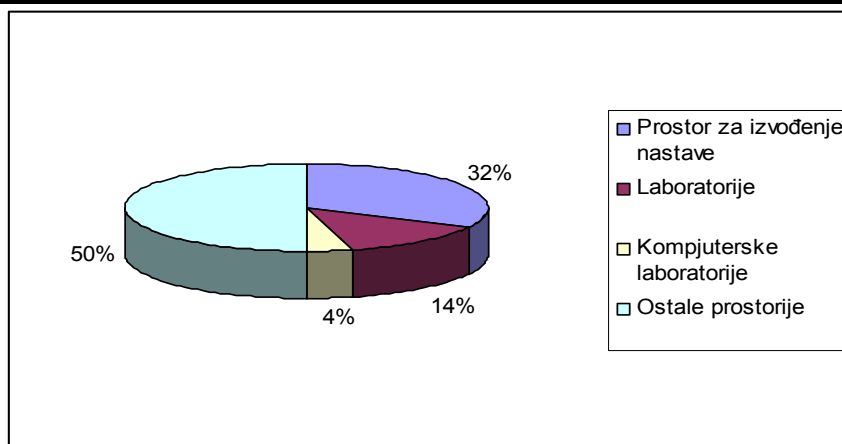
Škola poseduje primerene prostorne kapacitete: učionice, kabinete, laboratorije, računarske laboratorije, biblioteku i čitaonicu i pomoćne prostorije za kvalitetno obavljanje svoje delatnosti.

U sedištu škole u Čačku obezbeđen je:

- prostor za izvođenje nastave od ukupno 3.602,55 m², što uzimajući u obzir ukupan broj od 1.140 studenata iznosi 3,16 m² po studentu po smenama;
- prostor za izvođenje nastave i ostale prostore od ukupno 7.205,48 m², što iznosi 6,32 m² bruto prostora po studentu. Grafički prikaz procentualnog odnosa površina u sedištu škole dat je u tabeli 3 i na Sl.11.

Tabela 3-Prikaz prostora kojim škola raspolaže u sedištu u Čačku

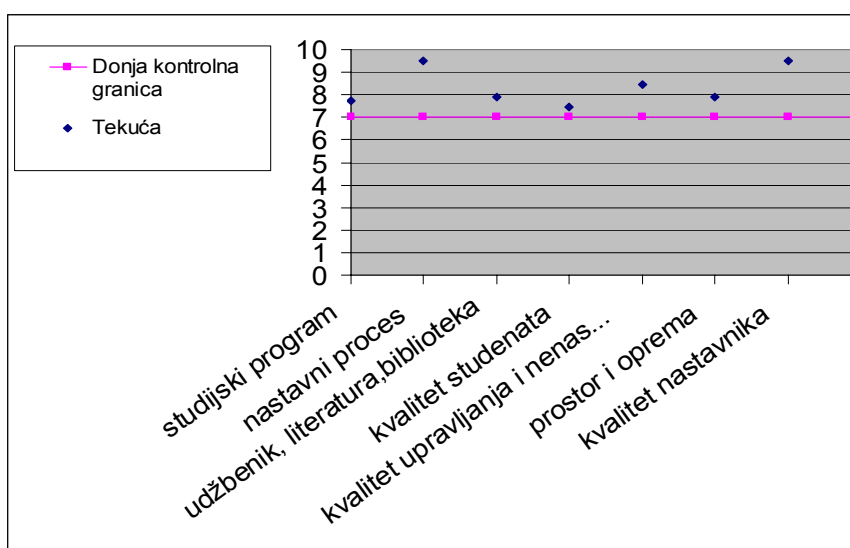
Prostor za izvođenje nastave	Laboratorije	Kompjuterske laboratorije	Ostale prostorije	UKUPNO (bruto prostor)
2.329,21 m ²	978 m ²	295,34 m ²	3.602,93 m ²	7.205,48 m ²
32%	14%	4%	50%	

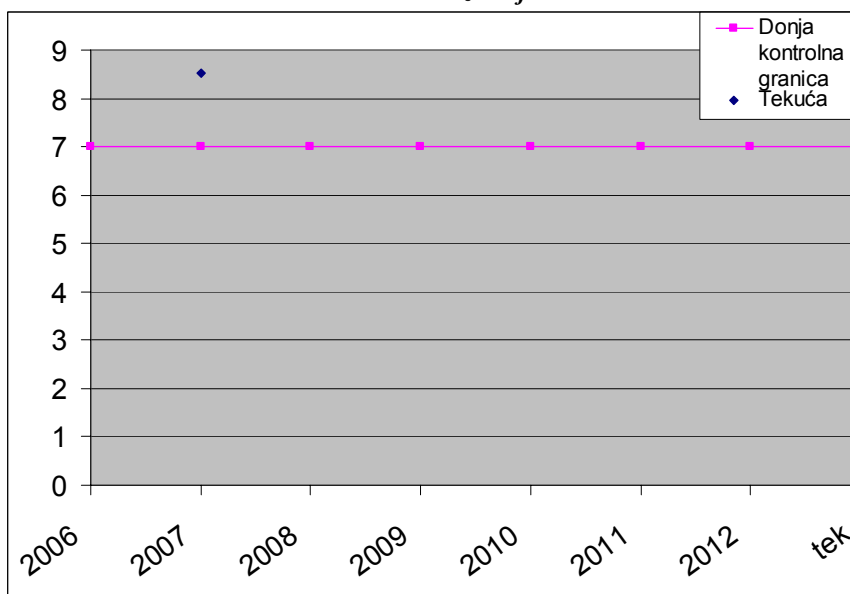
Sl.11- Prikaz procentualnog odnosa prostora kojima škola raspolaže u sedištu u Čačku

Tabela 4-Prikaz rezultata merenja ciljeva kvaliteta u periodu novembar 2006-januar 2007.god.

Red. broj	Naziv cilja kvaliteta	Vrednost cilja	Ponder	Ponderisana vrednost cilja	Tekuća vrednost cilja	Realizacija cilja
1.	Studijski program	9	0,1	0,9	7,76	86%
2.	Nastavni proces	9	0,2	1,8	9,52	106%
3.	Udžbenici, literatura, biblioteka	9	0,1	0,9	7,92	88%
4.	Kvalitet studenata	9	0,15	1,35	7,47	83%
5.	Kvalitet upravljanja i nenast.osoblja	9	0,1	0,9	8,47	94%
6.	Prostor i oprema	9	0,15	1,35	7,91	88%
7.	Kvalitet nastavnika	9	0,2	1,8	9,52	106%

Sl.12- Kontrolna karta za ciljeve kvaliteta

Sl.13-Ukupna ocena za ciljeve kvaliteta

5. OSVARENJE CILJEVA KVALITETA

Pregled-izveštaj o ostvarivanju ciljeva kvaliteta za period novembar 2006-januar 2007.god. daje se u daljem tekstu rada putem podataka u tabeli 4, kontrolne karte za ciljeve kvaliteta na Sl.12 i ukupne ocene kvaliteta na Sl.13. Zaključak je da su ciljevi kvaliteta ostvareni u posmatranom periodu merenja.

6. ZAKLJUČAK

Izveštaj o samovrednovanju služi kao osnova za promene i poboljšavanja nastavnog procesa, ali i omogućava ustanovi da proveri kvalitet svojih programa a samim tim i diploma koje studenti stiču. Tačnost i preciznost navoda i podataka u izveštaju, moraju da posluže rukovodstvu

visokoškolske ustanove da formira planove budućeg delovanja u cilju poboljšanja opšteg kvaliteta po svim zahtevima-standardima za samovrednovanje.

LITERATURA

- [1] Perović M., *Menadžment informatika kvalitet*, CIM centar, Mašinski fakultet, Kragujevac, 2003.
- [2] Pravilnik o standardima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova (Sl.glasnik RS br.106/06)
- [3] Dokumentacija i normativna akta VTŠ Čačak, 2006.god.
- [4] Izveštaj o samovrednovanju VTŠ Čačak, janur 2007.god.